

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

BK-VII.0520.33.2025
Warszawa, 24 marca 2025 r.

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 7586 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Panią posłankę Annę Dąbrowską-Banaszek w sprawie osób całkowicie niesamodzielnych, posiadających orzeczenie, które nie zostały ubezwłasnowolnione, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie warto podkreślić, że wymóg uzyskania zgody pacjenta na interwencję medyczną stanowi jedną z gwarancji poszanowania autonomii każdego człowieka. Prawo do decydowania o swoim życiu i zdrowiu jest fundamentalną wartością gwarantowaną przez Konstytucję RP i chronioną przez współczesne prawo medyczne, a także umowy międzynarodowe.

Ad 1

Pacjent niezdolny do samodzielnej egzystencji może być jednocześnie zdolny do świadomego wyrażenia zgody na zabieg. Te sytuacje zatem trzeba rozróżnić na wstępie.

W sytuacjach wymagających przeprowadzenia zabiegu medycznego diagnostycznego lub leczniczego u dorosłej osoby, która nie jest zdolna do świadomego wyrażenia zgody na zabieg i która nie jest ubezwłasnowolniona, wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego. Zgodę na samo badanie (bez zabiegu) może wyrazić także opiekun faktyczny takiej osoby. Jednak po przeprowadzeniu badania lekarz może przystąpić do udzielania dalszych świadczeń zdrowotnych dopiero po uzyskaniu zgody sądu opiekuńczego, chyba że co innego wynika z przepisów ustawy. Właściwym miejscowo dla udzielenia zgody jest sąd, w którego okręgu czynności te mają być wykonane.

Jest to **właściwa** regulacja bowiem ze względu na dobro pacjenta decyzje w sprawie jego zdrowia muszą być podejmowane **szybko**, zwłaszcza w przypadkach nagłych. Jednocześnie nie ma powodu, by różnicować właściwość sądu zależnie od nagłości lub planowości obecności pacjenta w placówce opieki zdrowotnej. Wprowadziłoby

to nadmierne i niepotrzebne komplikacje, a poszukiwanie innego sądu, właściwego dla miejsca zamieszkania czy pobytu pacjenta, mogłoby doprowadzić do zagrożenia jego życia lub zdrowia. Dlatego słuszne jest **jednoznaczne** wskazanie, że sądem właściwym jest sąd najbliższy placówce opieki zdrowotnej, w której znajduje się pacjent i w której mają być przeprowadzone zabiegi medyczne. Ponadto w większości wypadków będzie to zapewne ten sam sąd.

Na marginesie wskazuję, że w razie zgłoszenia postulatu zmiany tej regulacji ustawowej, właściwym adresatem nie będzie Ministerstwo Sprawiedliwości, lecz Ministerstwo Zdrowia.

Ad 2

Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada danych statystycznych o liczbie spraw dotyczących umożliwienia wykonania zabiegu medycznego diagnostycznego lub leczniczego u pacjenta, który nie jest ubezwłasnowolniony, a jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, w tym do podejmowania świadomych decyzji. Ministerstwo nie posiada danych statystycznych o sprawach sądowych dotyczących wydania zgody zastępczej na świadczenia medyczne. Sądy powszechne nie przekazują ministerstwu danych statystycznych o tak wysokim stopniu szczegółowości.

Ad 3

W Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowaliśmy projekt ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji, mający na celu zastąpienie instytucji ubezwłasnowolnienia nowoczesnym i bardziej elastycznym systemem **wsparcia** osób dorosłych, w tym osób z niepełnosprawnościami.

Projekt ten uzyskał numer UD80, jest dostępny na stronie Rządowego Centrum Legislacyjnego pod linkiem:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12392502>

Projekt 12 grudnia 2024 roku został skierowany do konsultacji publicznych i opiniowania.

W projekcie ustawy centralne miejsce zajmuje **osoba wymagająca wsparcia**, której autonomia, godność i prawo do decydowania o sobie zostały postawione na pierwszym planie. System wspieranego podejmowania decyzji jest przeznaczony dla osób pełnoletnich, które z różnych powodów, takich jak niepełnosprawność intelektualna, choroby neurodegeneracyjne, zaburzenia psychiczne, nie są w stanie samodzielnie podejmować świadomych decyzji prawnych.

Jedną z form wsparcia na przyszłość, przewidywaną w projekcie ustawy, jest instytucja **pełnomocnika rejestrowanego**. Osoba pełnoletnia może udzielić pełnomocnictwa na wypadek, gdyby **w przyszłości** ze względu na stan zdrowia nie była w stanie samodzielnie kierować swoim postępowaniem. Pełnomocnictwo rejestrowane

ma obejmować umocowanie do wszystkich czynności związanych z osobą i majątkiem mocodawcy, **w tym do wyrażania w imieniu mocodawcy zgody albo sprzeciwu na udzielanie świadczeń zdrowotnych lub na inne czynności medyczne**. Instytucja ta nie jest przewidziana dla osób, które nie są zdolne do podejmowania świadomych decyzji, a jedynie dla tych osób, które obawiają się, że w przyszłości mogą tę zdolność utracić.

Dla osób, które potrzebują wsparcia w podejmowaniu decyzji, proponowana jest instytucja kuratora wspierającego albo reprezentującego. Sąd będzie każdorazowo orzekał, w jakim koniecznym zakresie kurator ma podejmować decyzje w imieniu osoby wspieranej, a w jakim ma jedynie pomagać jej w podjęciu decyzji. W **ważniejszych** sprawach kurator będzie musiał uzyskiwać zezwolenie sądu podobnie jak jest obecnie w przypadku opiekuna prawnego osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie. Podjęcie decyzji w sprawie zabiegów medycznych, zwłaszcza tych nierutynowych oraz poważnych, niewątpliwie będzie się mieścić w zakresie ważniejszych spraw dotyczących osoby.

Projekt zakłada również utworzenie Rejestru Pełnomocnictw, który ułatwi instytucjom i zainteresowanym stronom potwierdzenie ważności i zakresu udzielonego pełnomocnictwa.

W toku prac nad projektem ustawy, **zrezygnowano z uregulowania w niej węższego pełnomocnictwa wyłącznie do spraw medycznych**. Pełnomocnictwo medyczne było częścią wcześniejszych wersji projektu ustawy, jednak z uwagi na to, że właściwym do spraw medycznych jest Ministerstwo Zdrowia, z regulacji w tym zakresie ostatecznie zrezygnowano. W razie pytań dotyczących takiej węższej formy pełnomocnictwa, należy je kierować do Ministerstwa Zdrowia.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/